

אונס בתנאי

תלמוד בבלי מסכת כתובות דף ב עמוד ב

אמר רבא: ולענין גיטין אינו כן. אלמא קסבר רבא: אין אונס בגיטין. מנא ליה לרבא הא? אילימא מהא דתנן: הרי זה גיטיך אם לא באתי מכאן ועד שנים עשר חדש, ומת בתוך שנים עשר חדש - אינו גט; מת - הוא דאינו גט, הא חלה - הרי זה גט, ודלמא לעולם אימא לך: חלה נמי אינו גט, והיא גופא קמ"ל, דאין גט לאחר מיתה. אין גט לאחר מיתה הא תנא ליה רישא: הרי זה גיטיך אם מתי, הרי זה גיטיך מחולי זה, הרי זה גיטיך לאחר מיתה - לא אמר כלום! דלמא לאפוקי מדרבותינו, דתניא: ורבותינו התיירו להנשא, ואמרינן: מאן רבותינו? אמר רב יהודה אמר שמואל: בי דינא דשרו משחא, סברי לה כרבי יוסי, דאמר: זמנו של שטר מוכיח עליו. ואלא מסיפא: מעכשיו אם לא באתי מכאן ועד י"ב חדש, ומת בתוך שנים עשר חדש - הרי זה גט; מת, והוא הדין לחלה. דלמא מת דוקא, דלא ניחא ליה דתפול קמי יבם. אלא מהא: דההוא דאמר להו אי לא אתינא מיכן ועד תלתין יומין ליהוי גיטא, אתא בסוף תלתין יומין ופסקיה מברא, אמר להו חזו דאתאי חזו דאתאי, אמר שמואל: לאו שמיה מתיא. ודלמא אונסא דשכיח שאני, דכיון דאיבעי ליה לאתנויי ולא אתני, איהו דאפסיד אנפשיה. אלא רבא סברא דנפשיה קאמר: משום צנועות ומשום פרוצות;

דין באונס

רש"י מסכת כתובות דף ג עמוד א

דמדאורייתא לא הוי גיטא - שמצינו טענת אונס מן התורה שנאמר (דברים כב) ולנערה לא תעשה דבר.

דין באונס

ש"ך חושן משפט סימן כא ס"ק ג

ועוד נ"ל ברור, דגם הירושלמי סובר כש"ס דילן ואין ענין דינו של הירושלמי לכאן כלל, דבירושלמי מיירי להדיא שאמר לה מקדש אני לך על מנת מכניסיך ליום פלן, ואין אתא יום פלן ולא כנסתיך לא יהוי לי כלום, ואירע לו אונסא, ר"י אומר אונסא כמאן דלא עבד. ואה"נ דס"ל לר"י דהיכא דאדם מחייב עצמו נגד חבירו בדבר שלא היה חייב על תנאי, ואירעו אונס לזה שחייב עצמו שלא קיים התנאי, פטור והרי הדבר כמו שהיה מקדם, דאונס רחמנא פטריה, אבל מי שחייב עצמו נגד חבירו בדבר שלא היה חייב, ע"מ שיעשה לו חבירו איזה ענין ליום פלוני, ואירעו אונס לחבירו, אין המתחייב חייב בשביל אונסו של זה, דאונס רחמנא פטריה אמרינן אבל אונס רחמנא חייביה לא אמרינן, ומה לו בזה שאירעו לחבירו אונס, הרי לא קיבל על עצמו חיוב זה אלא על תנאי זה, וכיון שלא קיים חבירו התנאי, אף שהוא מחמת אונס למה יתחייב הוא.

תנאי דין היצוני

תוספות מסכת כתובות דף נו עמוד א

ותימה אם כן אמאי היא מקודשת הרי התנה בפירוש שאם יהא לה עליו שאר כסות ועונה שאינה מקודשת ואין לומר דלכך מקודשת לפי שמקדשה ע"מ שתמחול לו והרי מחלה אלא דאין מחילתה מחילה דהא תניא בפרק ב' דנזיר (דף יא. ושם) הריני נזיר ע"מ שאשתה יין ואטמא למתים הרי זה נזיר ואסור בכולן מפני שמתנה על מה שכתוב בתורה והתם לא שייך לשנויי הכי ואור"י דאי לאו דילפינן מתנאי בני גד ובני ראובן ה"א דשום תנאי אינו מבטל את המעשה ואפילו לא יתקיים בסוף המעשה קיים והשתא דילפינן מהתם דמהני תנאי לבטל המעשה אמרינן דדוקא כשאינו מתנה על מה שכתוב בתורה דומיא דבני גד ובני ראובן שלא התנו על מה שכתוב בתורה

שיטה מקובצת מסכת כתובות דף ב עמוד ב - דון קרשקש וידל

אבל הרא"ה ותלמידו דון קרשקש וידל ז"ל כתבו דאע"ג דלגבי שאר דברים גיטין וקדושין שוין הן לגבי הא מילתא אינן שוין ובגיטין שייכא האי תקנתא אבל לא בקדושין דבקיידושין כה"ג מן הדין היא מקודשת כגון שאמר לה הרי את מקודשת לי אם לא באתי מכאן ועד יום פלוני דלית לן למיחש לאונס דאילו אניס ודאי לא היו קידושין כיון דאמרת יש אונס אלא דלא חיישינן להכי ומקדשה מדינא וכיון דמדינא מקודשת תו ליכא משום צנועות ופרוצות דלא צנועות איכא דהא מדינא מעגנה ואנן לא עבדינן תקנתא אלא להיכא דמעגנה שלא כדין והילכך אם נתברר שנאנס אינה מקודשת דטוענין טענת אונס ומשום פרוצות נמי ליכא דהא מדינא מקודשת היא ואסורה לעלמא הילכך בקידושין לא משכחת לה האי חששא ואילו קאמר נמי אם באתי תהא מקודשת ונאנס ולא בא בזו דברי הכל אין אונס ואפילו בגיטין לכ"ע בין לקיים הגט בין לבטל הגט ואף על גב דבביטול הגט לא שייך טעמא דצנועות ופרוצות אפילו הכי בהא דאמר אם באתי ונאנס ולא בא לדברי הכל אין אונס שכיון שנתבטל אף ע"פ שנתבטל מתוך אונס ליכא למימר דחשבינן ליה כאילו לא נתבטל דמכל מקום הרי לא נתקיים.

(המשך)

ולא אמרינן נמי יש אונס אלא בתולה בדעת עצמו כגון אם לא באתי אם לא עשיתי כך וכך או אם באתי או אם עשיתי כך וכך וכן בתולה בדעתה דלגבי הא מילתא כחד נינהו אבל בתולה בדעת אחרים כגון אם יבא פלוני אם לא יבא לא אלא כל היכא דנתקיים התנאי אף על פי דנתקיים מתוך אונס המעשה קיים שאין כוונתם בזה אלא שתעשה המעשה והרי נעשה אבל בתולה בדעת עצמו סבור הוא לקיים תנאו וכשנאנס ולא קיימו הרי הוא כאילו נאנס על עיקר המעשה למפרע והיינו דאמרינן יש אונס וזה ראוי לומר בתולה

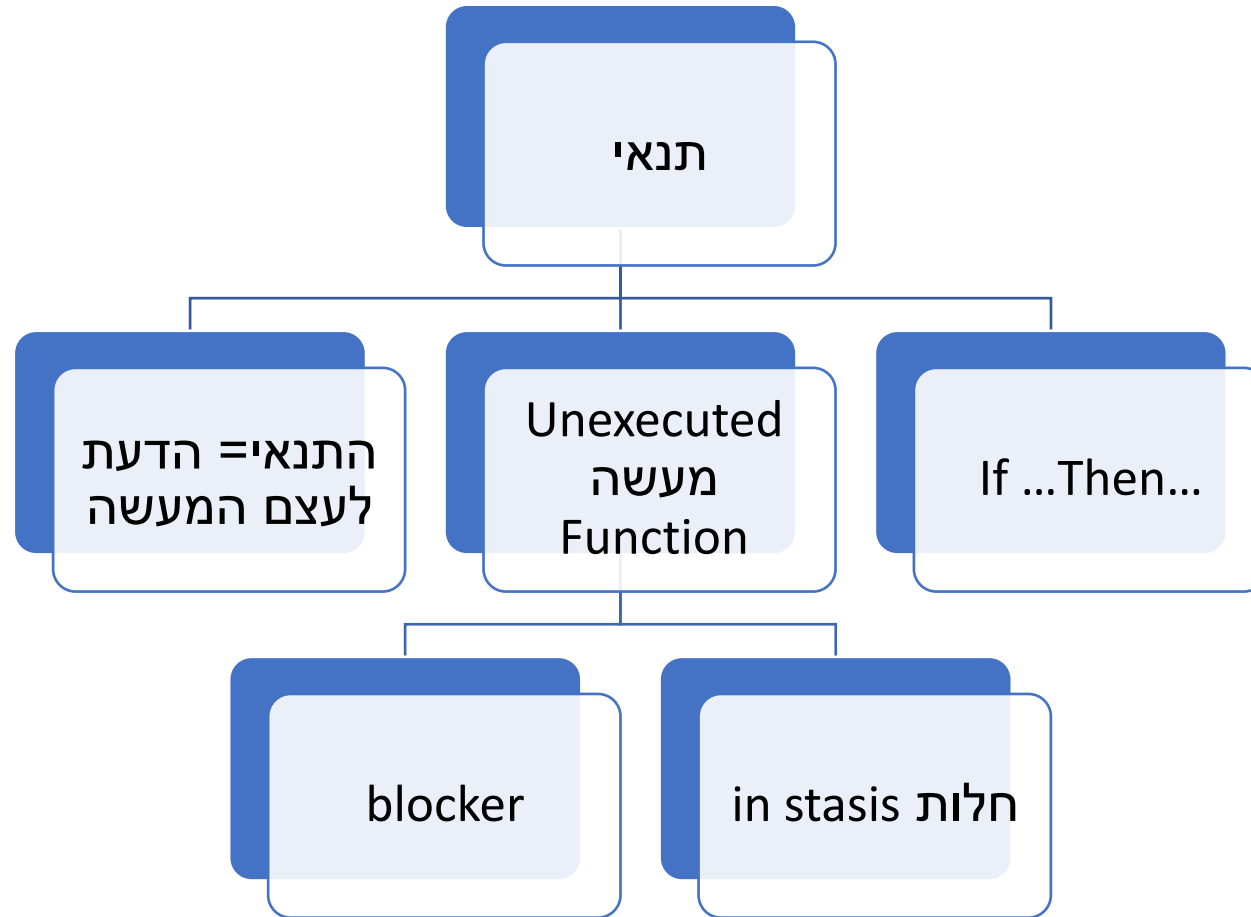
בדעת עצמו

אומדן דעתו

הר"ן על הרי"ף מסכת קידושין כה עמוד א בדפי הרי"ף

ולענין מקדש על תנאי ונאנס ולא קיים התנאי מצאתי שנחלקו בה בירושלמי בפרקין רבי אבהו בשם ר' יוחנן סדר הסמפון כך הוא אנא פלן בר פלן מקדש לך אנת פלונית ברת פלן על מנת ליתן לך מקמת פלן כלומר ממון פלוני שנקרא יקום לפי שמעמיד אדם על רגליו ואכנסו ליום פלן דאי אתא יום פלן ולא כנסתיך לא יהוי לי עלך כלום אירע לו אונס ר' יוחנן אמר אונסא כמאן דלא עבד רשב"ל אמר אונסא כמאן דעבד על דעתיה דרשב"ל [היאך צריכה למעבד דאי אתא יום פלוני ולא תיהווי כניסה לי לא יהוי לי עלך כלום ר' יוחנן] כד דמך פקד לבנתיה דיהוון עבדין כר"ש כי שמא יעמוד ב"ד אחר ויסבור דכוותיה ונמצאו בניו באין לידי ממזרות ומשמע לי דבהא פליגי רשב"ל מדמה לה למגרש ומתנה אם לא באתי דכי פסקיה מברא שמיה מתיא אי לאו משום תקנתא שהתקינו שלא יהא אונס בגיטין כדאיתא בריש כתובות [דף ב ב] וה"נ אונסא כמאן דעבד ור' יוחנן סבר דלא דמי דהתם שאין הדבר תלוי אלא בו אינו גומר לגרש אלא אם יעבור על תנאי ברצון אבל באונס לא אבל הכא שהאשה אינה מתקדשת אלא מדעתה הרי אינה מסכמת בקדושיו אא"כ יקיים תנאו אבל כל שלא נתקיים אף על פי שנאנס אינה מתרצה בקדושיו ומשמע דקי"ל כר' יוחנן דאע"ג דכד דמך פקד לבנתיה דיהוון עבדין כר"ל לא עבד הכי משום דחש לה [דף כה עמוד ב] אלא שמא יבא ב"ד ויסבור כר"ל ויחזיקנה כמקודשת לראשון ולא יחוש לקדושי שני ויבאו בניהם לידי ממזרות אבל בעיקר הקדושין לא חשש כלל.

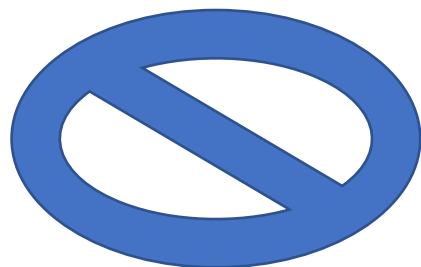
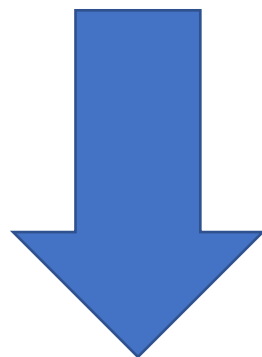
If...Then

You need real קיום התנאי in order to create the מעשה&חלות

מעשה as a blocker

מעשה

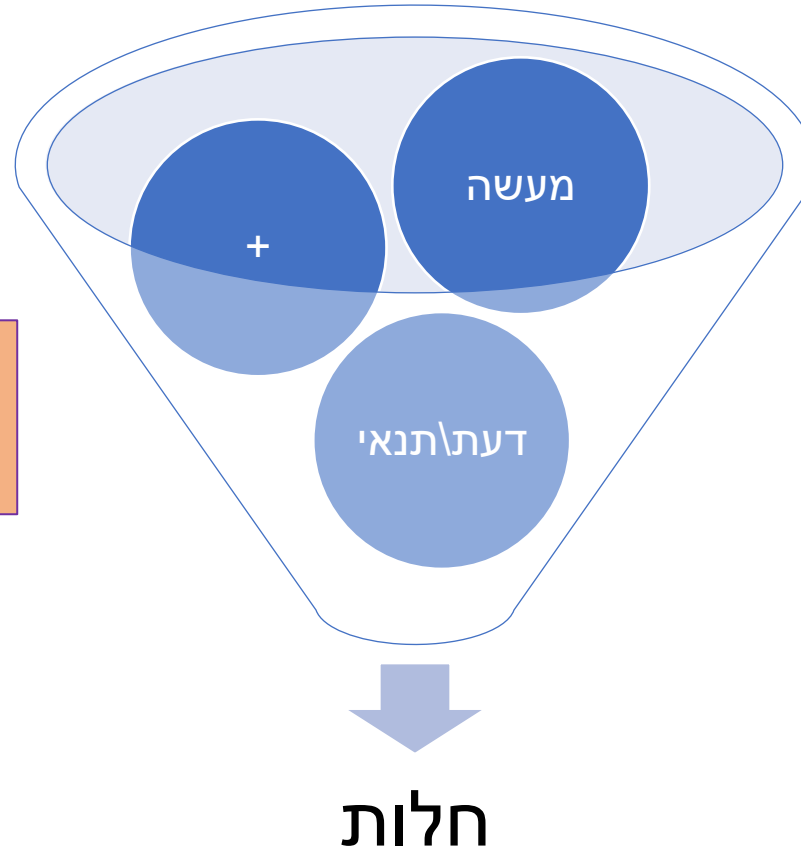
תנאי

You just need to neutralize the תנאי in order to allow the מעשה & חלות

תוצאה

תנאי כחלק מן הדעת

Both more central, but also more flexible (since it's internal to his דעת)

How do we relate to the הליות of
the תנאי before the condition is
fulfilled?

שיטה מקובצת מסכת כתובות דף ב עמוד ב

ובשיטה ישנה מצאתי כתוב וז"ל אמר שמואל לא שמיה מתיא וא"ת וליבטליה בהדיא שהרי ביד הבעל לבטלו י"ל אי בטיל ליה אה"נ דבטיל אבל האי גברא היה מתכוון שיהא הגט בטל מפני קיום התנאי בלא ביטול ואמר שמואל שלא נתקיים התנאי זה מפורש במס' גיטין פרק השולח דאמרינן התם גילוי דעתא בגיטא מילתא היא ומקשינן עלה מהא דאמר שמואל לא שמיה מתיא ומשנינן אטו האי גברא לבטולי גיטא קא אתי האי גברא לקיומי תנאי' קא בעי וי"ל **דלעולם אינו יכול לבטל הגט משהגיע לידה אי אתני ליה במעכשיו** ואי קשיא ההיא דהשולח דמקשינן מהא דשמואל ולא משנינן במשהגיע גט לידה אינו יכול לבטלו אפילו בביטול גמור וכל שכן בגילוי דעתא **יש לומר דהיינו מאי דמשני התם אטו האי גברא לבטולי גיטא אתי והרי אם היה רוצה לבטלו לא היה יכול כיון שהגיע גט לידה ואמר לה מעכשיו אלא לקיומי תנאיה הוא דאתא שחשב שנתקיים וזה דחוק אבל הדין נראה אמת דלעולם משהגיע הגט לידה אינו יכול לבטלו היכא דאתני עליה במעכשיו א"נ בסתמא דקי"ל כר' יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח כו' וע"כ אנו מתקשים התם בפרק השולח למה לא תירץ כן ויש לומר משום דההוא מעשה בלא מעכשיו היה התנאי ומקשינן מינה אליבא דרבנן דאמרי הרי זה גיטך אם לא מתי לא אמר כלום שאין זמנו של שטר מוכיח עליו ואף על גב דקי"ל כר' יוסי הרי זה כאילו הקשה לימא שמואל דלא כרבנן. עד כאן מצאתי בשיטה ישנה:**

שיטה מקובצת מסכת כתובות דף ב עמוד ב

ואם תשאל אף על גב דנאנס ולא יכול לבא {במקרה שמת} למה תנשא לאחר עד שלא ישלימו כל הל' יום והא בפרק מי שאחזו
עלה דמתני' דתנן הרי זה גיטך מעכשיו אם לא באתי ומת בתוך י"ב חדש הרי זה גט אבעיא לן כי שרינן לה לאלתר שרינן
לה דהא ודאי לא אתי או דילמא לאחר י"ב חדש שרינן לה לכי מקיים התנאי ולא איפשיטא וכתב הרי"ף ז"ל דלחומרא עבדינן
ולא פטרינן לה בלא חליצה ושרינן לה לעלמא אלא לאחר י"ב חדש לכי מקיים תנאיה ואם כן הכא נמי לא תנשא לאחר עד
שישלימו כל השלשים יום משלם ולא קיים תנאו. תשובתך כבר הקשו בתוס' שם ולא לתר מה יש לחוש והא ודאי נתקיים התנאי
דכיון שמת לא ישוב עוד לביתו ותירצו דאיכא למיגזר אטו לא מת. והר"ן תירץ שם משום דאיהו ודאי לא הוה חייש למיתה דידיה
ולא היה גומר ומגרש אלא לאחר י"ב חדש ומש"ה חיישינן ולא שרינן לה מקמי הכי. הילכך הכא דקאמר חזו דאתאי וחושב שכבר
קיים תנאו וגם אנוס הוא שאינו יכול לבא ליבם למימר האי טעמא כלל ומעתה תנשא, כנ"ל. וזהו שכתב רש"י חזו דאתאי.
שבאתי. לא שמיה מתיא. והוי גיטא ואם רצתה תנשא לאחר וגם לכהונה נפסלה מהיום. ע"כ.:

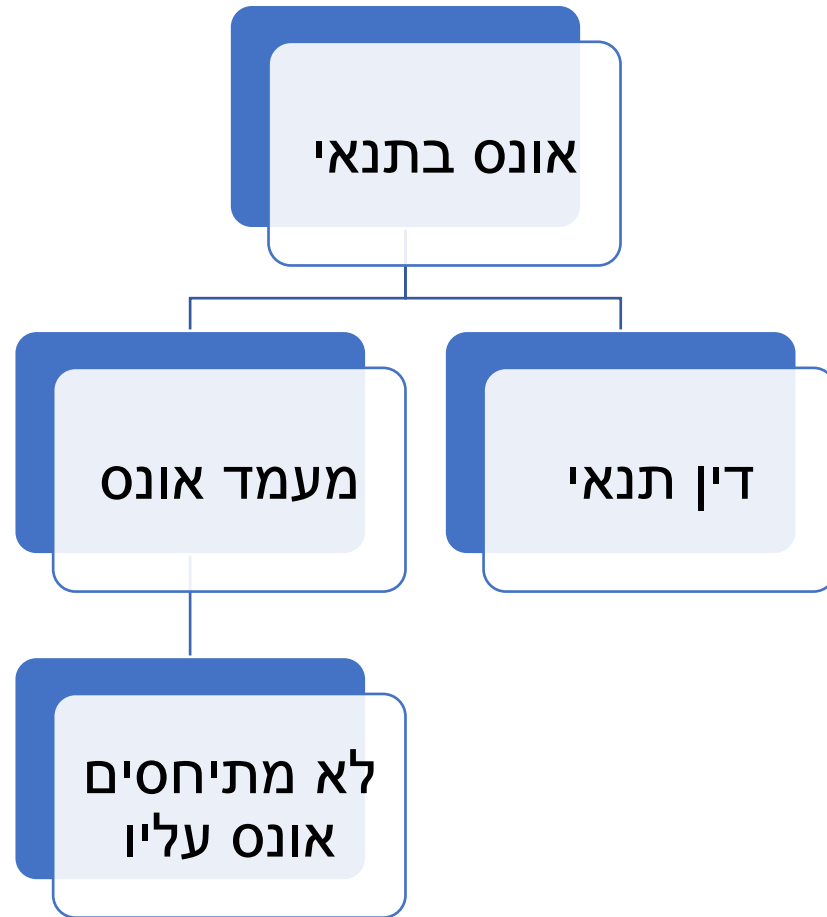

קובץ שעורים כתובות אות א

(א) [דף ב ע"ב] בהא די ש אונס בגיטין, מבואר בגמ' דמדאורייתא לכו"ע יש אונס והטעם פירש"י מקרא ולנערה לא תעשה דבר, ומקור דברי רש"י בגמ' - נדרים כ"ז - דמייתי בגמ' להך קרא לענין קיום התנאי באונס, ואף דלכאורה נדחה שם הטעם הזה דדילמא קטלא שאני, צ"ל לדעת רש"י דלמסקנת הגמ' דמייתי מנדרי אונסין דמהני טענת אונס, הדרינן לקמייתא מקרא ולנערה לא תעשה דבר, ואף דבנדרי אונסין טעמא מקרא, האדם בשבועה פרט לאנוס ואיך נילף מהכא לדיני ממון, כבר הקשו כן בנמו"י וריטב"א ותירוצם צ"ע עיין שם.

קובץ שעורים כתובות אות ב

(ב) [דף ב ע"ב] והנה דינא די ש אונס, הוא, דקיום תנאי באונס לא חשיב קיום, דנחשב כאילו נתקיים מאליו ולא ע"י האדם וזה לא מהני, דבעינן שהאדם יקיים התנאי, ומעשה הנעשית באונס אינה נחשבת על האדם אלא כנעשית מאליה, ולכאורה מה בכך שלא קיים התנאי מ"מ גם ביטול לא הוי, דהא התנאי היה אם לא באתי ולא בא. **וצ"ל דלקיום המעשה לא סגי במה שלא נתבטל התנאי, אלא צריך קיום התנאי לקיים המעשה, ובאונס דלא מיקרי קיום אין המעשה מתקיימת, ולפי"ז הדבר פשוט, דאם היה להיפוך שנתבטל התנאי באונס, כגון אם התנה אם באתי ונאנס ולא בא, אפילו נימא דביטול באונס לא הוי ביטול, אבל מ"מ הרי גם קיום לא היה ואינו גט, וכן הוא להדיא בשיטה בשם הרא"ה, וכן הוא בריטב"א - גיטין ל"א - בשם רבינו והוא הרא"ה.**

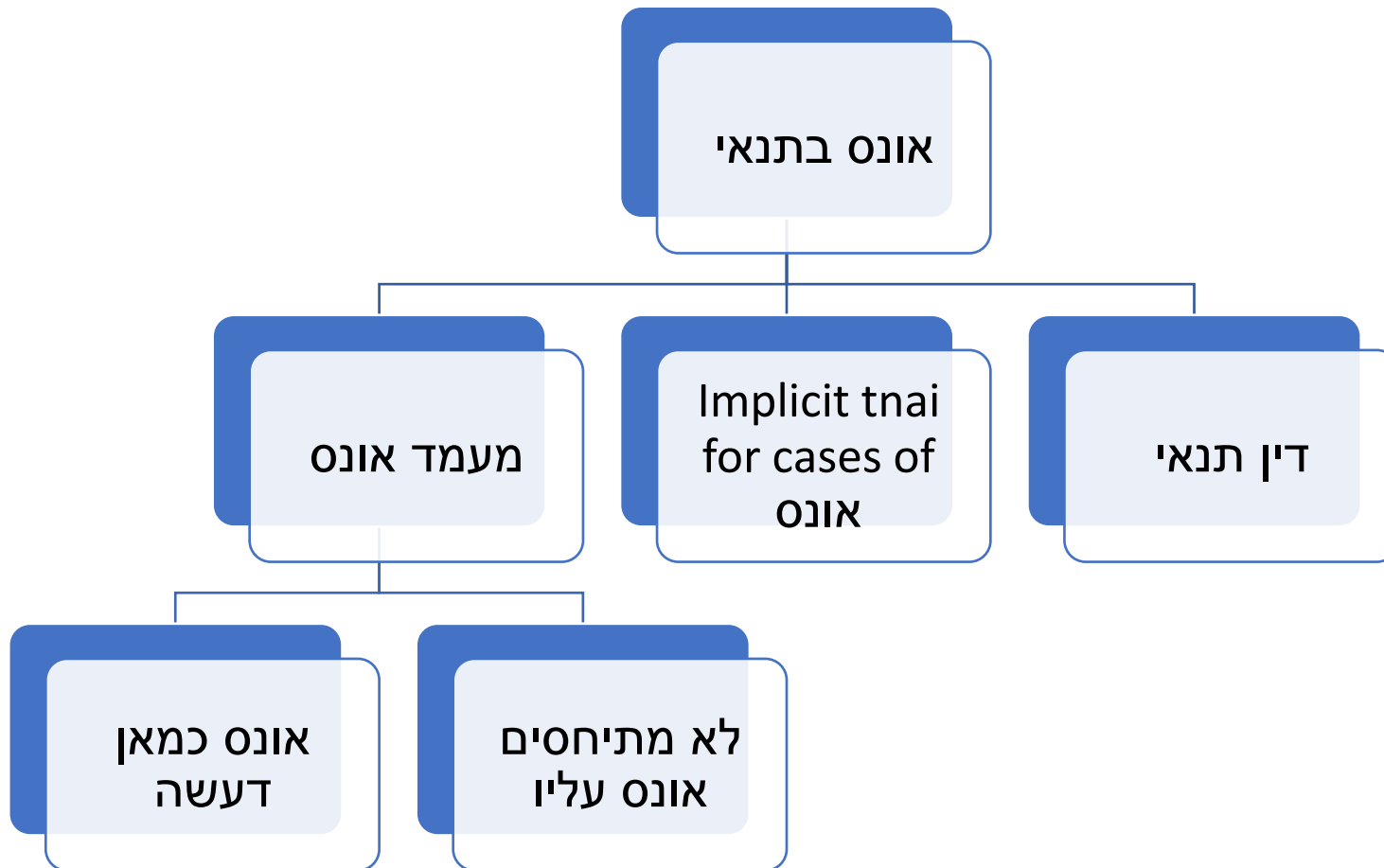

קובץ שעורים כתובות אות ג

ג) [דף ב ע"ב] אבל בר"ן פ' האומר בקידושין הביא מירושלמי פלוגתא דר"י ור"ל, בקידשה ע"מ שיכנסנה ליום פלוני ונאנס ולא כנסה, דר"ל סבר אונסא כמאן דעבד, ופירש הר"ן טעמא דר"ל, דיליף מהא דינא אונס בגיטין וה"ה לקידושין, ור"י פליג דאין ללמוד קידושין מגיטין עיין שם, אבל בגיטין גם ר"י מודה דינא טענת אונס בביטול התנאי כמו בקיומו וזה שלא כדברי הרא"ה, וע"כ צ"ל לדעת הר"ן דטעמא דינא אונס לא כפירש"י דילפינן מקרא ולנערה לא תעשה דבר, אלא הטעם משום אומדנא שלא היה דעת המתנים לאונס, בין לקיום התנאי ובין לביטולו, ולשיטה זו צ"ל בסוגיא דנדריים דטעמא דקטלא שאני לא אידחי במסקנא, ולא ילפינן מקרא להא דינא אונס אלא שלא היה דעתם על אונס, עכ"פ מבואר דדברי הרא"ה והר"ן הן שתי שיטות חלוקות, (וזה דלא כמ"ש באבני מילואים סי' ל"ח) ולדעת הרא"ה תיקשי מהא דס"ל לר"ל אונסא כמאן דעביד, וצ"ל דהרא"ה מפרש דבהא גופא פליגי ר"י ור"ל אם שייך טענת אונס בביטול, ולא כמ"ש הר"ן בטעמא דר"י דמחלק בין קידושין לגירושין, אלא החילוק הוא בין קיום התנאי לביטולו בין בקידושין בין בגירושין, ודברי הרא"ה הן אליבא דר"י דקיי"ל כוותיה, אלא דעדיין אינו מיושב כל הצורך, דהיה לו להרא"ה להביא דברי הירושלמי ולא לעבור עליו בשתיקה.

קובץ שעורים כתובות אות ד

(ד) [דף ב ע"ב] בתוד"ה דלא ניחא ליה דטיפול קמי יבם, כתבו דבאונס דלא שכיח כלל דלא אסיק אדעתיה שירצה שיהא גט יש אונס לכו"ע, ולדעת הר"ן דטעמא דיש אונס הוא משום אומדנא, וא"כ הכא דליכא אומדנא כלל שלא רצה בקיום באונס, דהא אדרבא אילו אסיק אדעתיה שימות, הא לא ניחא ליה דטיפול קמי יבם, ומדינא בלאו אומדנא אין אונס, ולשיטת רש"י ניחא, דהיכא דליכא אומדנא כלל מדינא יש אונס דילפינן מקרא.

קובץ שעורים כתובות אות ה

ה) [דף ב ע"ב] ובעיקר הדבר דמקרא ולנערה לא תעשה דבר ילפינן דלא מהני קיום התנאי באונס, צריך ביאור, דקרא גבי עונשין כתיב דאין מענישין את האונס ומאי שייך זה להכא דקיום הגירושין אינו עונש להבעל, וצ"ל כמ"ש בשו"ת חמדת שלמה סימן ל"ח דמהך קרא ילפינן דמעשה הנעשית באונס אינה נחשבת על העושה, אלא חשובה כאילו נעשית מאליה, והביא ראייה מהא דשור הנעבד באונס לא חשיב נעבד וכשר למזבח, ע"ז נ"ד, ויליף לה מהך קרא ולנערה לא תעשה דבר, (דוגמא לזה ממ"ש הרא"ש פ"ב דחולין דאם הפיל הסכין בלא שום כונה ושחט לא הוי כח גברא, ומ"מ צ"ע דהא אם נאנס ושחט ודאי מיקרי כח גברא כיון שידע בעת המעשה שהוא עושה, ולא אמרינן דכיון שאנסוהו לשחוט הוי כנשחטה מאליה), אבל אכתי היא גופא תיקשי דמנ"ל למילף מהך קרא דהמעשה אינה נחשבת על העושה, דילמא פטור אונס הוא מפני שלא פשע ואין להענישו אלא היכא שעובר במזיד וברצון.

קובץ שעורים כתובות אות ו

(ו) [דף ב ע"ב] וז"ל הרמב"ם פ"כ מסנהדרין כל מי שעשה דבר שחייבין עליו מיתת בי"ד באונס, אין בי"ד ממיתין אותו, ואף על פי שהיה מצווה שיהרג ואל יעבור אף על פי שחילל השם והוא אנוס אינו נהרג, שנאמר ולנערה לא תעשה דבר זו אזהרה לבי"ד שלא יענשו את האנוס עכ"ל ומבואר מדבריו, דקרא איירי בגוונא שהיתה מצווה ליהרג ולא לעבור באיסור עריות, ומ"מ פטורה מעונש, ופירוש זה מוכרח, דאי נימא דאיירי באופן שאינה חייבת למסור עצמה להריגה כגון שהיא קרקע עולם, לא איצטריך קרא לפוטרה ממיתה כיון דמותר לה לעבור, ואדרבא היא חייבת לעבור ולא ליהרג דמתחייבת בנפשה, כמ"ש הרמב"ם פ"ה מיסודי התורה דהיכא דיעבור ואל יהרג אסור למסור נפשו להריגה, ופשיטא דפטורה ממיתה, (ודברי תוס' ר"פ הבא על יבמתו שלא הכריחו מזה צ"ע, ועיין בגליון הש"ס להגרע"א יומא פ"ב) וכיון דבידה להינצל מהאיסור ע"י מסי"נ, והיא חייבת לעשות כן, אין כאן חסרון פשיעה, וא"כ הא דפטורה ממיתה ע"כ הטעם משום דמעשה באונס אינה נחשבת על העושה.

קובץ שעורים כתובות אות ז

(ז) [דף ב ע"ב] ובריב"ש סי' ד' כתב, דכה"ג כיון דפטור מכל עונש אינו נפסל לעדות, ולכאורה צ"ע דהא הלאו יש בו מלקות ומ"ש ממזיד ולא אתרו ביה דנפסל לעדות, ולפי הנ"ל החילוק מבואר דבמזיד ולא אתרו ביה אין חסרון בהמעשה אלא בהתראה אבל באונס הגריעותא בהמעשה ומה"ט פטור גם מכרת, כמ"ש הרמב"ם פ"ה מהל' יסודי התורה אף דכרת א"צ התראה.

קובץ שעורים כתובות אות ח

(ח) [דף ב ע"ב] וברמב"ם שם כתב, דחולה שיש בו סכנה אם עבר ונתרפא בעצי אשירה לוקה, אף שעשה כן כדי להינצל ממיתה, ואינו דומה למי שנאנס לעבור דהתם גוף המעשה נעשית באונס, אבל בחולה עשה המעשה ברצון, ואי נימא דפטורא דאונס הוא משום חסרון פשיעה אין טעם לחילוק זה דהכא והכא עבר כדי להינצל ממיתה, אבל לפי הנ"ל דהיכא דמצווה ליהרג שפיר מיקרי פשיעה אם עבר ולא נהרג, אלא דפטור משום דמעשה באונס אינה נחשבת על העושה, בזה יש לחלק דהוא רק אם נאנס לעשות המעשה, אבל בחולה שנתרפא עשה המעשה ברצונו.

קובץ שעורים כתובות אות ט

ט) [דף ב ע"ב] וראיה לחילוק זה, מהא דתנן האשה שנחבשה ע"י נפשות אסורה לבעלה, ופירשו רש"י ותוס' אפילו לבעלה ישראל, דחיישינן שמא נתרצתה להיבעל למצוא חן בעיניהן כדי שלא יהרגוה, ומבואר דאם עושה כן כדי להינצל מהריגה חשיב רצון ונאסרת לבעלה ישראל, ואילו בריש מכילתין גבי נבעלת להגמון מבואר דמותרת לבעלה ישראל, וע"כ צ"ל דחילוק הנ"ל דגבי הגמון שאנסה להיבעל אף שהיה בידה להינצל ע"י מסי"נ להריגה, מ"מ גוף המעשה נעשית באונס, אבל באשה שנחבשה שלא אנסוה להיבעל אלא שעשתה כן ברצונה כדי להינצל ממיתה חשוב רצון, ואף דדעת הרמב"ם דבנחבשה אינה אסורה לבעלה ישראל היינו משום דלא חיישינן שמא נתרצתה, אבל אי ידעינן שנתרצתה להיבעל כדי להינצל מהריגה ודאי חשוב רצון, וזה מפורש בגמ' גבי אסתר שנאסרה למרדכי דעד עכשיו באונס ועכשיו ברצון, והיינו שרצונה היה להיבעל לאחשורוש, למצוא חן בעיניו להציל את ישראל, כמו שעשתה יעל לסיסרא, [ובס' חפץ חיים כלל ה' נראה שפירש משום דהליכה היתה ברצונה, אף שהבעילה אח"כ היתה באונס, וגם מהרי"ט סי' כ"א חקר בזה, אבל א"כ תיקשי דגם גבי הגמון נשואיה בד' היו ברצונה וידעה שתיבעל ע"י ההגמון ומ"מ מיקרי אונס כיון שהבעילה אח"כ היתה ע"י אונס].

קובץ שעורים כתובות אות י

(י) [דף ב ע"ב] ובמרדכי פ' הניזקין הקשה גבי סיקריקין קמייתא ומציעתא גמר ומקני, ואמאי הא תליוהו ויהיב לא הוי מתנה, ותירץ בשם ר"ת דזה הוי כמו תליוהו וזבין דבשביל הקרקע שנתן לו ניצל ממיתה, ולכאורה אינו מובן דהא בכל תליוהו ויהיב נמי ניצל ממיתה ע"י המתנה, אבל לפי הנ"ל מבואר החילוק, דגבי תליוהו ויהיב נאנס על המתנה, אבל בסיקריקין לא נאנס לתת המתנה אלא שברצונו נתן לו כדי למצוא חן בעיניו להינצל מהריגה, ובב"י חו"מ סי' ר"ה חילק כן מדעתא דנפשיה, ואף שבב"י שם הביא בשם הרשב"א תירוץ אחר, צ"ל דלענין גמר ומקני אינו נראה להרשב"א חילוק זה.

קובץ שעורים כתובות אות יא

יא) [דף ב ע"ב] ובמ"ש הרמב"ם דהך קרא הוא אזהרה לבי"ד שלא להעניש את האנוס, הקשה הרמב"ן בסה"מ שורש ח' דא"צ לאזהרה מיוחדת, דכיון שפטורה ממילא איכא איסור רציחה, ולכאורה מאי קושיא דהאזהרה היא על בי"ד ובי"ד אין עוברין באיסור רציחה שאין הורגין אותה בידיים, אלא ע"י שלוחן, אבל זו אינה תשובה דכיון דפטורה ממילא בי"ד מוזהרין שלא לעשות עול במשפט ואפשר לומר דכיון דקרא איירי היכא שמצווה ליהרג והיא עוברת במזיד, בזה ליכא פטורא כלל אלא איסורא גרידא, ונ"מ שאם יהרגוה לא יעברו באיסור רציחה אלא בלאו זה גרידא, וכן כתב הרדב"ז שם בהל" סנהדרין, אבל הוא חידוש גדול לומר כן, ועוד דא"כ היה ראוי שיהא נפסל לעדות כיון דחיוב מיתה איכא רק דאסור להורגו.

How do we relate to the הליות of
the תנאי before the condition is
fulfilled?

שיטה מקובצת מסכת כתובות דף ב עמוד ב

ובשיטה ישנה מצאתי כתוב וז"ל אמר שמואל לא שמיה מתיא וא"ת וליבטליה בהדיא שהרי ביד הבעל לבטלו י"ל אי בטיל ליה אה"נ דבטיל אבל האי גברא היה מתכוון שיהא הגט בטל מפני קיום התנאי בלא ביטול ואמר שמואל שלא נתקיים התנאי זה מפורש במס' גיטין פרק השולח דאמרינן התם גילוי דעתא בגיטא מילתא היא ומקשינן עלה מהא דאמר שמואל לא שמיה מתיא ומשנינן אטו האי גברא לבטולי גיטא קא אתי האי גברא לקיומי תנאי' קא בעי וי"ל **דלעולם אינו יכול לבטל הגט משהגיע לידה אי אתני ליה במעכשיו** ואי קשיא ההיא דהשולח דמקשינן מהא דשמואל ולא משנינן במשהגיע גט לידה אינו יכול לבטלו אפילו בביטול גמור וכל שכן בגילוי דעתא **יש לומר דהיינו מאי דמשני התם אטו האי גברא לבטולי גיטא אתי והרי אם היה רוצה לבטלו לא היה יכול כיון שהגיע גט לידה ואמר לה מעכשיו אלא לקיומי תנאיה הוא דאתא שחשב שנתקיים וזה דחוק אבל הדין נראה אמת דלעולם משהגיע הגט לידה אינו יכול לבטלו היכא דאתני עליה במעכשיו א"נ בסתמא דקי"ל כר' יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח כו' וע"כ אנו מתקשים התם בפרק השולח למה לא תירץ כן ויש לומר משום דההוא מעשה בלא מעכשיו היה התנאי ומקשינן מינה אליבא דרבנן דאמרי הרי זה גיטך אם לא מתי לא אמר כלום שאין זמנו של שטר מוכיח עליו ואף על גב דקי"ל כר' יוסי הרי זה כאילו הקשה לימא שמואל דלא כרבנן. עד כאן מצאתי בשיטה ישנה:**

שיטה מקובצת מסכת כתובות דף ב עמוד ב

ואם תשאל אף על גב דנאנס ולא יכול לבא {במקרה שמת} למה תנשא לאחר עד שלא ישלימו כל הל' יום והא בפרק מי שאחזו
עלה דמתני' דתנן הרי זה גיטך מעכשיו אם לא באתי ומת בתוך י"ב חדש הרי זה גט אבעיא לן כי שרינן לה לאלתר שרינן
לה דהא ודאי לא אתי או דילמא לאחר י"ב חדש שרינן לה לכי מקיים התנאי ולא איפשיטא וכתב הרי"ף ז"ל דלחומרא עבדינן
ולא פטרינן לה בלא חליצה ושרינן לה לעלמא אלא לאחר י"ב חדש לכי מקיים תנאיה ואם כן הכא נמי לא תנשא לאחר עד
שישלימו כל השלשים יום משלם ולא קיים תנאו. תשובתך כבר הקשו בתוס' שם ולא לתר מה יש לחוש והא ודאי נתקיים התנאי
דכיון שמת לא ישוב עוד לביתו ותירצו דאיכא למיגזר אטו לא מת. והר"ן תירץ שם משום דאיהו ודאי לא הוה חייש למיתה דידיה
ולא היה גומר ומגרש אלא לאחר י"ב חדש ומש"ה חיישינן ולא שרינן לה מקמי הכי. הילכך הכא דקאמר חזו דאתאי וחושב שכבר
קיים תנאו וגם אנוס הוא שאינו יכול לבא ליבם למימר האי טעמא כלל ומעתה תנשא, כנ"ל. וזהו שכתב רש"י חזו דאתאי.
שבאתי. לא שמיה מתיא. והוי גיטא ואם רצתה תנשא לאחר וגם לכהונה נפסלה מהיום. ע"כ.:

Other נ"מ

- Can you cancel/waive a tnai in the interim?
  - Rosh- yes
  - Rashba- no
- Proof of kiyyum ha tnai:
  - Is the husband נאמן to say he did the תנאי or not?
    - Ramban- Yes
      - If the תנאי is a blocker, but the חלות is already in motion, the status quo is that it's already going to be חל.
    - Ran- No
      - If the תנאי helps create the חלות, we'd need proof.

אונס ביום אחרון

חידושי הגר"ח כתובות ג .

דעיקר קיום התנאי הוא המעשה שצריך לעשות ואינו צריך לקיים כי אם פעם אחת, והזמן הוא רק היכא, והנראה דהנה בתנאי על זמן איכא תרי גוני. חדא הארכת זמן על הקיום דבמשך זמן זה הוא יכול לקיים התנאי, ועוד אפשר תנאי על זמן באופן שהזמן הוא מעצם קיום התנאי כגון על מנת שתשמישי את אבא שלש שנים דהתנאי הוא שימוש של שלש שנים וכשחסר יום אחד מהשלש שנים כאילו לא קיים כל התנאי, והנה חידוש האגודה דאונס לא מיקרי אלא היכא דהזמן לא הוי מעצם התנאי, כי אם דהוי הארכת זמן בקיום התנאי, וע"ז שהוא אנוס כל הזמן אבל אם נאנס יום אחד אין זה אנוס, כל זה לא שייך אלא היכא דהזמן הוא מעצם קיום התנאי ולקיום התנאי בעינן כל הזמן, א"כ מה אמרינן שפיר דכיון דהי' לו זמן דהי' יכול לקיים התנאי בלא אונס אין זה אנוס, אבל היכא לי שנאנס רק יום אחד מ"מ הא הוי אנוס. והנה גבי אם לא באתי מכאן ועד תלתין יום, הלא קיום התנאי הוא המעשה דאי ביאה, והזמן הוא מעצם קיום התנאי, שתנאו הוא דהמעשה של אי ביאה שלשים יום יקיים הגט ובביאתו ביום אחד יבטל, ואם פסקי' מברא והאי ביאה הוא באונס חסר כאן קיום התנאי דקיום התנאי באונס לאו קיום הוא, ואפי' נאנס רק יום אחד מ"מ הא התנאי לא נתקיים דהא אי ביאה של שלשים יום מקיים התנאי וחסר כאן אי ביאה של שלשים יום דאונס רחמנא פטרי'.